

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 23.3.2020
COM(2020) 104 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

**TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN, REGIONKOMMITTÉN OCH EUROPEISKA
INVESTERINGSBANKEN**

**om genomförandet av kommissionens meddelande om ett starkare och förnyat
strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden**

1. INLEDNING

I denna rapport ges en översikt över resultaten av genomförandet av meddelandet *Ett starkare och förnyat strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden* (nedan kallat *meddelandet*)¹.

EU:s yttersta randområden – Guadeloupe, Franska Guyana, Martinique, Mayotte, Réunion och Saint-Martin (Frankrike), Azorerna och Madeira (Portugal) samt Kanarieöarna (Spanien) – upplever permanenta **begränsningar** på grund av att de ligger avses, är små, är utsatta för klimatförändringar och består av öar², vilket hindrar deras tillväxt och utveckling. Därför fastställs det i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUF-fördraget*) att **specifika åtgärder** ska vidtas för att stödja de yttersta randområdena, däribland skraddarsydda villkor för tillämpningen av EU-rätten i dessa områden, liksom för tillgång till EU-program.

De yttersta randområdena ligger på olika håll i Atlanten, Västindien, Latinamerika och Indiska oceanen och förser EU med **unika tillgångar**: en rik biologisk mångfald, ett strategiskt läge för rymd- och astrofysikverksamhet, stora ekonomiska zoner bestående av havsområden samt närhet till andra världsdelar.

I oktober 2017 antog kommissionen ett meddelande om att stärka partnerskapet med de yttersta randområdena och de respektive medlemsstaterna samt att fördjupa sitt åtagande att stödja dessa regioner i deras arbete för tillväxt. I april 2018 välkomnade rådet meddelandet och uppmanade kommissionen att fortsätta sina specifika åtgärder för dessa regioner i enlighet med artikel 349 i EUF-fördraget.³

I denna rapport beskrivs de åtgärder som har vidtagits av kommissionen, de yttersta randområdena och de respektive medlemsstaterna på de områden som fastställs i meddelandet⁴. De framsteg⁵ som gjorts tas också upp, och det föreslås att insatserna bör inriktas på klimatfrågor, skydd av den biologiska mångfalden, införande av en cirkulär ekonomi samt främjande av förnybar energi. Detta är centrala utmaningar för dessa regioner, vilket bekräftas i flaggskeppsinitiativet den europeiska gröna given⁶, där det betonas att kommissionen kommer att ägna de yttersta randområdena särskild uppmärksamhet och ta hänsyn till deras utsatthet för klimatförändringar och naturkatastrofer samt deras unika tillgångar, som biologisk mångfald och förnybara energikällor. I rapporten framhålls också att det krävs kraftfullare åtgärder på andra viktiga områden, exempelvis blå ekonomi och konnektivitet.

En ny modell för styrning, som bygger på ett starkt partnerskap

Sedan 2017 har kommissionen, i enlighet med meddelandet, systematiskt tagit hänsyn till de yttersta randområdenas **intressen och farhågor** vid **utformningen av sin politik**.

Kommissionen lade 2018 fram 21 **förslag till EU-program för perioden 2021–2027** på ett stort antal områden, däribland sammanhållning, jordbruk, fiske, forskning, miljö, transporter och digital konnektivitet samt internationellt samarbete, där de yttersta randområdenas

---

¹ COM(2017) 623 final.

² Alla de yttersta randområdena är öar eller ögrupper, utom Franska Guyana som ligger i Latinamerika.

³ Slutsatser från rådet (allmänna frågor), april 2018.

⁴ Rapporten omfattar åtgärder som vidtagits från det att meddelandet antogs.

⁵ I bilagorna presenteras de åtgärder som vidtagits av vart och ett av de yttersta randområdena och av respektive medlemsstat.

⁶ *Den europeiska gröna given* – meddelande från kommissionen, COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

särdrag särskilt uppmärksammades. Kommissionen skapade genom detta nya möjligheter och garanterade skräddarsydda bestämmelser för dessa regioner i de flesta av EU:s program.

År 2019 rekommenderade kommissionen i sina landsspecifika rapporter inom ramen för **den europeiska planeringsterminen** att Frankrike, Portugal och Spanien skulle investera medel från sammanhållningspolitiken i de yttersta randområdena, på viktiga områden som den cirkulära ekonomin, konnektivitet, färdigheter och skolavhopp. I rådets landsspecifika rekommendationer uppmanas dessa medlemsstater att utnyttja medel från sammanhållningspolitiken och att därvid beakta regionala skillnader och de yttersta randområdenas situation. De yttersta randområdenas särdrag tas även upp i de respektive landsspecifika rapporterna från 2020.

Kommissionen analyserade de eventuella effekterna av **handelsavtal** som håller på att förhandlas fram för de yttersta randområdenas viktigaste ekonomiska sektorer.⁷ Det ledde till att den politiska överenskommelsen från 2019 om den del av associeringsavtalet mellan EU och Mercosur som gäller handel nu innehåller en skyddsklausul som syftar till att skydda de yttersta randområdenas lokala produktion. De yttersta randområdenas särdrag håller också på att analyseras som en del av den pågående översynen av lagstiftningen om statligt stöd och av skattesystemen i dessa regioner.

Kommissionen samrådde med de yttersta randområdena om deras behov och tillhandahöll skräddarsytt stöd i enlighet därmed. Exempelvis rådförde kommissionen de yttersta randområdena om deras behov avseende klimatanpassning och utformade 2019 års förslagsinfordran för Life-programmet⁸ i enlighet med dessa behov. Den anordnade också två evenemang för att hjälpa dessa regioner att utforma strategier för blå tillväxt.⁹ De yttersta randområdena har i högre grad ansträngt sig för att främja sina intressen genom att lämna in ett trettiotal svar på offentliga samråd. Slutligen har kommissionen arbetat för att nå ut till allmänheten i de yttersta randområdena genom medborgardialoger: på Martinique och Kanarieöarna 2018, och på Azorerna och Madeira 2019.

Genom EU:s fonder för sammanhållning, jordbruk, fiske och havspolitik har betydande medel delats ut för att stödja lokala investeringar som kan stärka partnerskapet med de yttersta randområdena och de respektive medlemsstaterna, i synnerhet på områdena små och medelstora företags konkurrenskraft, sysselsättning och social delaktighet, miljö och konnektivitet.¹⁰ Stödet från dessa fonder uppgår till över 13 miljarder euro för perioden 2014–2020.

Kommissionen har inrättat **två arbetsgrupper** för att hjälpa Réunion med sin energiomställning och Kanarieöarna med sin avfallshantering. I dessa grupper arbetar kommissionens avdelningar tillsammans med nationella och regionala intressenter.

EU:s statistikbyrå Eurostat har skapat en webbsida med uppgifter om de yttersta randområdena¹¹. År 2019 påbörjade kommissionen en studie avsedd att förbättra uppgifterna och kunskaperna om hållbar fiskeriförvaltning och bevarande av fiskbestånden i dessa regioner. Frankrikes statistikbyrå samarbetar med Saint-Martin och Sint-Maarten för att samla

---

⁷ I rådets beslut (EU) 2020/13 om förhandlingsdirektiven för förhandlingar om avtal om ekonomiskt partnerskap med länderna och regionerna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet anges att dessa avtal kan föreskriva särskilda åtgärder till förmån för produkter från de yttersta randområdena i syfte att integrera dem i den intraregionala handeln.

⁸ Ett finansiellt instrument i form av ett program för miljön (*L'Instrument Financier pour l'Environnement*).

⁹ Forumet om havsfrågor och fiske för de yttersta randområdena 2018 och 2019.

¹⁰ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

¹¹ ”Regions and cities illustrated”: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/RCI/#?vis=outermost.economy&lang=en>

in lokala uppgifter. Portugals statistikbyrå arbetar med Madeira och Azorerna när det gäller uppgifter om jordbruk, hav och transporter. Azorerna arbetar för att förbättra uppgifterna om blå ekonomi, medan Kanarieöarna arbetar för att förbättra uppgifterna om den lokala produktionen.

Kommissionen tog hänsyn till de yttersta randområdenas farhågor i fler EU-initiativ än någonsin tidigare, och regionerna ökade sina insatser för att bidra med underlag till utformningen av politiken. Potentialen hos arbetsgrupper skulle kunna utforskas ytterligare. Uppgifter måste samlas in i de yttersta randområdena, så att det blir enklare att utforma politiken på ett sätt som tar hänsyn till dessa regioner.

2. ATT UTVECKLA DE YTTERSTA RANDOMRÅDENAS TILLGÅNGAR

I meddelandet betonas de yttersta randområdenas tillgångar – till exempel blå ekonomi, biologisk mångfald och förnybara energikällor – och föreslås åtgärder för att utveckla möjligheterna på dessa områden i syfte att stödja tillväxt.

Blå ekonomi

Kommissionen förstärkte den rättsliga och finansiella ramen för utveckling av den blå ekonomin i de yttersta randområdena, samtidigt som man garanterade en hållbar förvaltning av marina resurser och ekosystem. År 2018 såg kommissionen över EU:s **riktlinjer för statligt stöd** i syfte att tillåta offentligt stöd för förvärv av fiskefartyg i de yttersta randområdena, med ett antal villkor som syftar till att garantera hållbart fiske.

Kommissionen föreslog också **särskilda åtgärder** för de yttersta randområdena inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027, däribland en öronmärkt budget för dessa regioner för både strukturella investeringar och **kompensation** för extra kostnader. Kommissionen föreslog dessutom att varje medlemsstat skulle ta fram en **handlingsplan** för att ta itu med utmaningar avseende fiskerinäringen och en hållbar blå ekonomi i sina yttersta randområden.

Under 2019 inrättade kommissionen en rådgivande nämnd för de yttersta randområdena som ska samråda med intressenter från dessa regioner om frågor med koppling till fiskerinäringen. Den gjorde också kampen mot olagligt fiske till ett villkor i **associeringsavtalet mellan EU och Mercosur**. När det gäller flottkapaciteten presenterade kommissionen 2019 en **utvärdering av systemet för inträde/utträde** inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. I sitt meddelande om den gröna given från december 2019 betonade kommissionen den blå ekonomins viktiga roll när det gäller att bekämpa klimatförändringarna och uttryckte sin avsikt att föreslå olika sätt att förvalta havsområden på ett mer hållbart sätt.

Rådet antog slutsatser om haven, där man betonade dels vikten av EU:s havs- och fiskeripolitik för att stödja de yttersta randområdenas blå ekonomi, dels dessa regioners utsatthet för klimatförändringar som påverkar deras kuster, ekosystem och biologiska mångfald.¹²

De yttersta randområdena håller på att utarbeta **strategier för blå ekonomi** som syftar till att uppnå ett hållbart nyttjande av marina resurser och att bevara den biologiska mångfalden. Detta arbete går emellertid inte lika snabbt överallt och varierar i fråga om omfattning och inriktning. Vissa regioner håller på att förbättra den fysiska planeringen i kust- och havsområden för ett bättre nyttjande av haven, i synnerhet Azorerna, Madeira, Kanarieöarna och Réunion med stöd från Europeiska havs- och fiskerifonden. Många regioner har utvecklat **stödåtgärder**, som finansiella instrument för småskaliga operatörer (en kreditlina för småföretag i Madeira, lån till små operatörer i Franska Guyana och stöd till förvärv av fartyg i Mayotte) och kompetensutveckling (Martinique, Azorerna, Madeira).

De yttersta randområdena investerar också mer i **framväxande sektorer**, som övervakning och utforskning av kust- och havsområden (Azorernas Atlantobservatorium) eller marin förnybar energi (Kanarieöarnas Plocan-plattform). Alla de yttersta randområdena har främjat en **hållbar utveckling av fiskerinäringen** genom projektet Orfish. Vissa främjar också en hållbar blå turism, exempelvis i Karibiska havet.

För att främja den blå tillväxten behöver regionerna skräddarsydda, övergripande strategier för blå ekonomi som omfattar både traditionella och innovativa sektorer. I detta sammanhang

¹² Rådets slutsatser om haven av den 19 november 2019.

är det viktigt att lägga tonvikten på innovativa verksamheter, öka det vetenskapliga kunnandet om fiskerinäringen och maximera EU-stöd och nationellt stöd.

Jordbruk och landsbygdsutveckling

I kommissionens förslag till en reform av **den gemensamma jordbrukspolitiken 2021–2027** ingår särskilda villkor och undantag anpassade till de yttersta randområdenas behov. Det föreslås att nationella strategiska planer ska ta hänsyn till de yttersta randområdenas speciella förutsättningar, att dessa regioner ska åtnjuta de högsta samfinansieringssatserna inom ramen för **Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling** samt att särskilda förmånliga villkor ska tillämpas för dem.

Dessutom föreslog kommissionen att EU:s jordbruksprogram **Posei** skulle fortsätta för de yttersta randområdena, med fortsatt direktstöd till jordbrukare i dessa regioner. Åren 2017–2019 stödde Posei-programmet jordbruksproduktion och sysselsättning i de yttersta randområdena, garanterade tillhandahållande av utvalda jordbruksprodukter till dessa regioner och begränsade de extra kostnaderna för att transportera sådana produkter.

Med stöd från deras EU-samfinansierade program för landsbygdsutveckling hjälpte de yttersta randområdena unga jordbrukare att odla och saluföra produkter som avokado, bananer och sockerrör och utarbetade miljöåtgärder för jordbruket och Leader¹³-initiativ. Inom dessa åtgärder lades stor vikt vid att förbättra levnadsvillkoren för befolkningen på landsbygden.

Flera av de yttersta randområdena har utvecklat **kvalitetsordningar** för jordbruksprodukter i kombination med marknadsföringsåtgärder. Andra investerade i **ny jordbruksteknik**, till exempel odling av växter och grönsaker utan jord i Saint-Martin, användning av fjärrstyrda luftfartyg i Azorerna och tester avseende användning av ekologiska resurser i Franska Guyana. De franska myndigheterna håller också på att utveckla **riskhanteringsverktyg** för bland annat bananproduktion.

Jordbruket är fortfarande en viktig sektor, och där förekommer utmaningar på områden som att säkerställa kvalitet och innovation i den lokala produktionen, en rättvis inkomst för jordbrukare och optimering av stödverktyg.

Biologisk mångfald

För att hjälpa de yttersta randområdena att bevara sin unika biologiska mångfald publicerade kommissionen 2019 en projektinfordran för projekt som är särskilt anpassade till dessa regioners behov och kapacitet (Life4Best). Kommissionen föreslog att **Life-programmet 2021–2027** ska stödja naturen och den biologiska mångfalden i de yttersta randområdena och ta särskild hänsyn till dessa regioner i sina tilldelningskriterier. Projekt för biologisk mångfald är dessutom berättigade till stöd enligt kommissionens förslag till **Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027**.

Kommissionen betonade de yttersta randområdenas unika biologiska mångfald i sin gröna giv, där klimatförändringarna framhålls som en av de största orsakerna till förlust av biologisk mångfald.

Frankrike har ökat sitt arbete med att stödja den biologiska mångfalden i sina yttersta randområden genom en särskild handlingsplan (2018). Frankrikes myndighet för biologisk mångfald stöder fler än 80 projekt i de yttersta randområdena. Portugal finansierade projekt

---

¹³ Leader-initiativet: samverkande åtgärder för att stärka landsbygdens ekonomi (*Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*).

för att stödja biosfärreservat i Azorerna och Madeira. Franska Guyana, Réunion, Guadeloupe och Mayotte håller på att inrätta regionala myndigheter för biologisk mångfald. Martinique startade ett program för att bevara och värdesätta den biologiska mångfalden (2019), och Réunion och Azorerna skyddar lokala livsmiljöer och inhemska arter med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden¹⁴ och Life-programmet.

Dessutom utökade de yttersta randområdena sitt samarbete på området biologisk mångfald med **utomeuropeiska länder och territorier eller tredjeländer** inom ramen för Interregprogram.

En stor del av EU:s biologiska mångfald finns i de yttersta randområdena, och den utgör en av deras största tillgångar. Det krävs långvariga och samordnade insatser inom flera politikområden för att bevara dessa regioners biologiska mångfald och utforska dess potential.

Cirkulär ekonomi

Kommissionen lade särskild tonvikt på de yttersta randområdena i **arbetsprogrammet för Life 2018–2020. Avfallshanteringen** i dessa regioner är ett av temana i arbetsprogrammet. På begäran av Kanarieöarna och med stöd från Spanien har kommissionen dessutom inrättat en arbetsgrupp där europeiska, nationella, regionala och lokala myndigheter samarbetar för att identifiera hinder och hitta lösningar för att förbättra avfallsinsamlingen, återanvändningen, återvinningen och spårbarheten på dessa öar. Kommissionen föreslog vidare att Europeiska regionala utvecklingsfonden skulle stödja omställningen till en cirkulär ekonomi under perioden 2021–2027.

I sina slutsatser om den cirkulära ekonomin från oktober 2019 betonade rådet att hänsyn måste tas till den särskilda situationen i de yttersta randområdena och att omställningen måste göras på ett rättvist och inkluderande sätt. Kommissionen antog också i mars 2020 en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi som omfattar produktens hela livscykel och inriktas på högintensiva sektorer, i vilken de yttersta randområdenas särdrag betonas.

År 2019 förklarade Frankrike att landet strävar efter att uppnå ”nollavfall” i sina utomeuropeiska territorier.¹⁵ De franska regionerna håller på att utveckla regionala planer för förebyggande och hantering av avfall. Azorerna såg över sin regionala avfallshanteringsplan.

De flesta av de yttersta randområdena håller på att ta fram handlingsplaner för cirkulär ekonomi som omfattar hållbar produktion och konsumtion samt avfallshantering. Flera regioner utvecklade projekt för att införa modeller för cirkulär ekonomi, minska avfallet och eliminera plastavfall. Under 2018 och 2019 publicerade de flesta av de franska yttersta randområdena projektinfordringar för utveckling av den cirkulära ekonomin med stöd från Frankrikes miljö- och energimyndighet. Exempelvis genomförde Réunion 22 projekt på temat cirkulär ekonomi, om allt från produktens utformning och livslängd till återvinning. Martinique inrättade reparationstjänster och anordnade kampanjer för att öka medvetenheten om avfallsminskning.

De yttersta randområdena har mycket att vinna på att införa modeller för en cirkulär ekonomi, som är en grundförutsättning för hållbar tillväxt. Det är viktigt att påskynda åtgärderna för avfallshantering, särskilt när det gäller förbättrad cirkularitet inom hantering

---

¹⁴ Europeiska regionala utvecklingsfonden bidrog med över 54 miljarder euro till biologisk mångfald i de yttersta randområdena under perioden 2014–2020.

¹⁵ *Trajectoire outre-mer 5.0.*

och bearbetning av biologiskt avfall och när det gäller att minska avfallet genom återanvändning eller reparation.

Klimatförändringar

Vid 2018 års **utvärdering av EU:s anpassningsstrategi** betonade kommissionen behovet av att gå från att generera kunskap till att använda den för att utforma åtgärder i de yttersta randområdena. Såsom angavs i meddelandet om **den gröna given**, har kommissionen för avsikt att anta en ambitiös EU-strategi för anpassning till klimatförändringarna. I arbetsprogrammet för Life 2018–2020 ingår särskilda projekt för beredskap för **extrema väderhändelser** i de yttersta randområdena. I detta sammanhang får Guadeloupe och Franska Guyana stöd genom Life-programmet för att återställa sina ekosystem i syfte att skydda sina territorier mot klimatförändringarnas effekter, som stigande havsnivåer.

Kommissionen föreslog även att klimatförändringarna skulle göras till en av investeringsprioriteringarna för Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027¹⁶. Kommissionen betalade ut 49 miljoner euro via **Europeiska unionens solidaritetsfond** för att stödja återuppbyggnaden av Saint-Martin och Guadeloupe, som drabbades hårt av orkanerna Irma och Maria 2017. Denna fond utnyttjades också för att ge stöd till Azorerna, som drabbades av orkanen Lorenzo i oktober 2019.¹⁷

År 2019 utsåg Frankrike en delegat för att påskynda arbetet med **förebyggande åtgärder och anpassningsåtgärder** i de franska yttersta randområdena. Azorerna antog ett regionalt klimatförändringsprogram i september 2019, och Kanarieöarna inrättade en observationsgrupp för klimatförändringar 2018.

De yttersta randområdena är särskilt sårbara för allvarliga väderhändelser kopplade till klimatförändringarna. Det behövs långvariga och samordnade insatser på alla nivåer och inom alla politikområden och kanalisering av investeringar för att förbättra anpassningsförmågan, bygga upp motståndskraften samt förebygga och öka beredskapen för klimatförändringar.

Energi

EU antog lagstiftning för att stödja förnybar energi och energieffektivitet. Till exempel erkänns lokalsamhällellens roll i omställningen till ren energi i 2018 års direktiv om förnybar energi¹⁸, som ska införlivas senast i mitten av 2021. Denna roll är särskilt viktig i isolerade territorier som de yttersta randområdena.

Inom ramen för **initiativet för ren energi för EU:s öar** ger kommissionen råd till Guadeloupe, Azorerna och Kanarieöarna om hur de kan utveckla strategier och projekt för ren energi, och den främjade de yttersta randområdenas kunskaper om förnybar energi vid initiativets årliga forum i Kanarieöarna 2018. Dessutom lanserade kommissionen ett nytt projekt¹⁹ 2019, med stöd från Horisont 2020, för att mobilisera minst 100 miljoner euro i projekt för hållbar energi på europeiska öar, inbegripet de yttersta randområdena. I sitt meddelande om den gröna given åtog sig kommissionen också att utveckla en långsiktig policyram för att påskynda omställningen till ren energi på öarna i EU med stöd från medlemsstaterna.

---

¹⁶ Det totala planerade stödet från Europeiska regionala utvecklingsfonden till klimatförändringar i alla de yttersta randområdena under 2014–2020 uppgår till omkring 1,1 miljarder euro.

¹⁷ Ett förskott på det förväntade stödet från Europeiska unionens solidaritetsfond betalades ut i december 2019.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

¹⁹ <https://www.nesoi.eu/>

Från och med 2021 kommer **Fonden för ett sammanlänkat Europa** (FSE) att tillhandahålla viktiga möjligheter för de yttersta randområdena: förmånliga priser på byggnadsarbete på energiområdet (samt på det digitala området och inom transporter) och särskilt beaktande i tilldelningskriterierna. Kommissionen föreslog också att investeringarna inom ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027 skulle inriktas på energieffektivitetsåtgärder och förnybar energi som en av sina prioriteringar för ett grönare Europa.

På begäran av Réunion inrättade kommissionen 2018 en **arbetsgrupp för energiomställningen**, med företrädare från nationella och regionala tjänster samt den privata sektorn. Detta ledde till en handlingsplan för att förbättra samordningen mellan olika initiativ.

Under 2019 publicerade Frankrike förslagsinfordringar för att stödja områden som ligger utanför den europeiska kontinenten: över en tredjedel av budgeten på 530 miljoner euro är öronmärkt för missgynnade befolkningar. Spanien stöder utbildning och kunskapsöverföring om förnybar energi och energieffektivitet i Kanarieöarna.

De yttersta randområdena lanserade egna strategier för att minska växthusgasutsläppen och öka den förnybara energin och energieffektiviteten. De utvecklade också projekt med EU-finansiering eller nationell finansiering, bland annat om produktion av el från solenergi eller biomassa (Martinique, Guadeloupe, Franska Guyana) och smarta mikronät (Réunion). Många av de yttersta randområdena investerade i elektrisk rörlighet. Sedan 2017 har Kanarieöarna mer än fördubblat den tid under vilken ön El Hierro använder 100 % förnybar energi.

Med tanke på de yttersta randområdenas beroende av importerade fossila bränslen krävs det kontinuerliga insatser för att påskynda energiomställningen, särskilt investeringar i smarta nät och lagring, förnybara energikällor, däribland marin energi, i rena transportlösningar samt i energieffektivitet, för att därigenom bidra till energisjälvförsörjning i dessa avsidens belägna regioner samt till deras koldioxidneutralitet.

3. MÖJLIGGÖRA TILLVÄXT OCH SYSSELSÄTTNINGSSKAPANDE

I meddelandet presenteras åtgärder för att ta tillvara på tillväxtpotentialer i de yttersta randområdena, inbegripet investeringar i forskning och innovation, entreprenörskap, kompetensutveckling, digital uppkoppling och transportförbindelser.

Forskning och innovation

För att öka de yttersta randområdenas forskningspotential publicerade kommissionen en särskild förslagsinfordran för **samordnings- och stödåtgärder** inom ramen för EU:s forskningsprogram Horisont 2020. Det ledde till projektet Forward, där universitet, industrin, civilsamhället och regeringarna i alla de yttersta randområdena arbetar tillsammans för att **kartlägga deras forskningskapacitet**, identifiera områden med spetskompetens och underlätta deras deltagande i internationella forskningsprojekt.

Dessutom föreslog kommissionen att EU-programmet **Horisont Europa** 2021–2027 skulle utvidga sina åtgärder på området ”bredda deltagande och sprida spetskompetens” till de yttersta randområdena. Under perioden 2021–2027 kan dessa regioner också utnyttja det nya instrumentet för interregionala innovationsinvesteringar inom det europeiska territoriella samarbetet för att delta i globala värdekedjor och stärka sina förbindelser med andra europeiska regioner på gemensamma områden för smart specialisering.

De flesta av de yttersta randområdena håller på att utvärdera sina **strategier för smart specialisering**²⁰ i syfte att anpassa sina innovationsekosystem till de mest lovande sektorerna. Azorerna, Madeira och Kanarieöarna håller på att utarbeta en transregional specialiseringsstrategi för det makaronesiska området. De yttersta randområdena har utvecklat initiativ för att främja lokala aktörers integration i internationella forskningsnätverk och öka deras deltagande i EU-finansierad forskning (t.ex. Azorernas plan för att göra forskning och teknik mer internationell). Frankrike har också arbetat för att öka sina regioners innovationskapacitet med den stora franska investeringsplanen 2018–2022.

Olika regioner lägger tonvikten på olika sektorer. Vissa regioner inriktade sig på blå ekonomi, till exempel med Horisont 2020-projektet om vilka effekter havstransporter, turism, energi och vattenbruk har på klimatförändringarna i det makaronesiska området och Västindien. Andra investerade i rymden, exempelvis Azorerna och Portugal med den nya internationella rymdbasen och den portugisiska rymdbyrån på ön Santa Maria. Andra regioner har investerat i energiomställning (åtgärder för att minska koldioxidutsläppen från energisystem i Réunion och Kanarieöarna), i hälso- och sjukvård (Madeira, Guadeloupe) och i utveckling av jordbruksresurser eller kosmetikprodukter baserade på naturliga ämnen (Franska Guyana).

Utveckling av de yttersta randområdenas forsknings- och innovationspotential är en central del av att främja tillväxten i dessa regioner. Att öka deras deltagande i internationella forskningsnätverk och globala värdekedjor, både inom Europa och med tredjeländer, kan hjälpa de yttersta randområdena att stärka sina innovationssystem och skapa sysselsättning.

Sysselsättning och utbildning

Genom EU:s sammanhållnings- och jordbrukspolitiska fonder ges omfattande stöd till den sociala utvecklingen i de yttersta randområdena.²¹

I kommissionens förslag till Europeiska socialfonden+ 2021–2027 garanteras de högsta samfinansieringssatserna för de yttersta randområdena, fastställs ett **särskilt tilläggsanslag** för stöd till sysselsättning, utbildning och inkludering i dessa regioner och öronmärks 15 % av de nationella medlen till att **stödja ungdomar** i de yttersta randområden där en betydande del av invånarna varken arbetar eller studerar.

År 2018 förbättrade kommissionen tillgången till mikrofinansiering i de franska yttersta randområdena genom att utöka garantin inom programmet för sysselsättning och social innovation till en organisation som stöder små entreprenörer (Adie). Dessutom ökade kommissionen ytterligare **ungdomssysselsättningsinitiativets** bidrag till Frankrike, inbegripet landets yttersta randområden, och **Europeiska socialfondens** resurser till Spanien, inbegripet Kanarieöarna.

Samma år höjde kommissionen det månatliga **Erasmus+**-bidraget till bosatta i de yttersta randområdena och resebidragen för medborgare i Mayotte och Réunion²². Kommissionen utvidgade också de särskilda Erasmus-villkoren för invånare i de yttersta randområdena till att även gälla **den europeiska solidaritetskåren**. I sitt förslag om Erasmusprogrammet 2021–

---

²⁰ Att utarbeta strategier för smart specialisering för att stödja regioners och medlemsstaters ekonomiska omställning är ett villkor för att få stöd från de europeiska struktur- och investeringsfonderna under perioden 2014–2020.

²¹ Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling har tillsammans bidragit med över 3 miljarder euro i stöd till social delaktighet, utbildning, yrkesutbildning och sysselsättning i de yttersta randområdena under 2014–2020.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²² Genom att inrätta särskilda resebidrag till invånare som reser från en plats som ligger mer än 8 000 km bort.

2027 åtog sig kommissionen att **öka de yttersta randområdenas deltagande** i program för rörlighet, inbegripet med **grannländer**, samt att övervaka detta deltagande.

Frankrike har sett över sin lagstiftning²³ i syfte att upprätta lärlingsavtal med angränsande tredjeländer. De flesta av de yttersta randområdena – Martinique, Réunion, Azorerna, Madeira, Kanarieöarna – har tagit fram handlingsplaner för att öka entreprenörskapet inom ramen för Interregprojektet Grow Rup, som vänder sig till arbetslösa inom den blå och den gröna ekonomin. Franska Guyana skapade en kandidatexamen inom rymd- och luftfart, Réunion investerar i sitt regionala universitet och Azorerna påbörjade flera initiativ för att öka sysselsättningen bland unga.

Kompetenshöjning, särskilt hos ungdomar, är en grundförutsättning för att kunna tillgodose arbetsmarknadens behov och göra människor mer anställningsbara. Ytterligare investeringar i internationell rörlighet skulle förbättra samarbetet med grannländer och stödja den regionala integrationen.

Konkurrenskraft, entreprenörskap och den inre marknaden

Genom EU:s sammanhållnings- och jordbrukspolitik ges betydande stöd för att öka små och medelstora företags konkurrenskraft i de yttersta randområdena.²⁴

För att förbättra dessa regioners tillgång till finansiering har **Europeiska centrumet för investeringsrådgivning** analyserat situationen i varje region och föreslagit sätt att maximera det finansiella stödet, inbegripet från Europeiska fonden för strategiska investeringar.²⁵ Kommissionen främjade diskussioner med nationella och regionala myndigheter och finansinstitut om de föreslagna lösningarna och uppmanade till genomförande av dessa. Dessutom uppmanar kommissionen, i sitt förslag om InvestEU-programmet, medlemsstaterna att åtgärda marknadsmisslyckanden i de yttersta randområdena, genom att använda programmet för att attrahera privata investeringar och öka finansieringens hävstångseffekt.

År 2019 publicerade kommissionen en förslagsinfordran för **Erasmus för unga företagare** där sökandena uppmanades att inkludera företag från de yttersta randområdena. Som ett resultat av detta finns nu en första kontaktpunkt i Martinique som stöder lokala entreprenörer. I kommissionens förslag till **programmet för den inre marknaden 2021–2027** betonas också behovet av att integrera de yttersta randområdena bättre i den inre marknaden. Kommissionen föreslog dessutom att **Europeiska regionala utvecklingsfonden** ska fortsätta att ge ett särskilt bidrag för att kompensera för de extra kostnader som företag har i dessa regioner. Stöd från **Enterprise Europe Network** finns tillgängligt i Azorerna, Madeira, Kanarieöarna, Martinique, Guadeloupe och Réunion.

Frankrike stödde företag i de yttersta randområdena genom särskilda skatte- eller finansieringsvillkor. Kanarieöarna och Martinique utarbetade strategier för internationalisering. Några regioner utökade sina handelsrelationer med angränsande tredjeländer. Exempelvis gav Guadeloupe stöd till företag som ville exportera till Förenta staterna, medan Réunion inrättade en tjänst för att stödja nystartade företag i Moçambique och

²³ *Loi relative à la liberté de choisir son avenir professionnel*, den 5 september 2018.

²⁴ Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samfinansierar projekt för att öka små och medelstora företags konkurrenskraft i de yttersta randområdena till ett värde av 1,5 miljarder euro under perioden 2014–2020.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/outermost-regions/pdf/rup_2019/invest_platform_feasibility_study_en.pdf

finansiella instrument för små och medelstora företag med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Mayotte och Réunion håller på att inrätta teknopoler.

Det krävs större insatser på alla nivåer för att öka entreprenörskapet och konkurrenskraften på områden med stor potential, som biologisk mångfald och blå ekonomi.

Digital tillgänglighet

Under 2017 inrättade kommissionen EU-nätverket för **bredbandskompetens** som ska hjälpa medlemsstaterna och regionerna att utarbeta och genomföra strategier för att bygga ut bredbandsnät i områden där det saknas kommersiell utbyggnad. Kommissionen har uppmanat de yttersta randområdena att delta i detta nätverk och har rekommenderat att medlemsstaterna stöder deras deltagande. Kommissionen godkände också två större projekt för höghastighetsbredband i Réunion (2018) och Martinique (2019), vilka kommer att få stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden. I sitt förslag till programmet för ett digitalt Europa 2021–2027 föreslog kommissionen att särskilda digitala enheter ska inrättas i de yttersta randområdena och tog särskild hänsyn till dessa regioner i tilldelningskriterierna. Dessutom kommer projekt som stöder nya eller uppgraderade stamnät, inbegripet undervattenskablar mellan medlemsstaterna och mellan EU och tredjeländer, att ha rätt till stöd från Fonden för ett sammanlänkat Europa 2021–2027. Den vägledande förteckning över projekt av gemensamt intresse som avser digital konnektivitet som åtföljer förslaget om Fonden för ett sammanlänkat Europa²⁶, som ändrades av Europaparlamentet och rådet²⁷, omfattar en ny undervattenskabel för att förbinda Madeira, Azorerna och det portugisiska fastlandet. En högre samfinansieringssats kan också tillämpas för projekt för digital konnektivitet i de yttersta randområdena.

Frankrike förbättrade den digitala kompetensen genom att investera i utbildningscentrum, medan Madeira och Kanarieöarna utvecklade nya kurser. Under 2019 inrättade Portugal en arbetsgrupp för att förbereda bytet av undervattenskablar mellan sina yttersta randområden och fastlandet. Madeira och Franska Guyana planerade också att koppla ihop undervattenskabeln som förbinder Portugal med Brasilien med hjälp av EU-stöd till ett belopp av 26,5 miljoner euro.

Det är viktigt att öka digitaliseringen i de yttersta randområdena genom god konnektivitet med EU och tredjeländer för att dessa regioner ska kunna dra fördel av den digitala inre marknaden och bedriva affärer internationellt. Nätverket för bredbandskompetens kan hjälpa de yttersta randområdena att öka sin kapacitet att genomföra projekt inom denna sektor genom utbyte av god praxis och tekniskt stöd.

Transporter

Kommissionen föreslog särskilda bestämmelser för de yttersta randområdena inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa 2021–2027: byggnadsarbete på transportområdet såsom anslutningar till flygplatser, hamnar och urbana knutpunkter i dessa regioner har rätt till stöd och kan få en högre samfinansieringssats.

Kommissionen föreslog dessutom att de yttersta randområdena, som ett undantag, ska kunna använda Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027 för att investera i **flygplatsinfrastruktur**. Under 2019 tillhandahöll kommissionen även de yttersta

---

²⁶ Del V i bilagan till förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa – COM(2018) 438 final.

²⁷ Trepartsdialog om förordningen om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa den 7 mars 2019.

randområdena en analys av deras konnektivitetsbehov, där potentiella infrastruktur- och tjänsterelaterade projekt identifierades.

Kommissionen har för avsikt att föreslå en översyn av **riktlinjerna för det transeuropeiska transportnätet 2021** samt att analysera de yttersta randområdenas särskilda behov i detta sammanhang. Slutligen investerade Europeiska investeringsbanken 100 miljoner euro respektive 60 miljoner euro i flygplatserna i Réunion och Guadeloupe, med stöd från Europeiska fonden för strategiska investeringar.

De yttersta randområdena fortsatte att förbättra sin infrastruktur för inre väg- och sjötransporter med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Det omfattar bland annat att förbättra vägsäkerheten och att utveckla kollektivtrafiken i Madeira, Franska Guyana och Mayotte samt att förbättra tillgängligheten för flera öar i Azorerna. Dessutom håller Franska Guyana på att upprätta nya sjötransportrutter med tredjeländer, och Guadeloupe arbetar på en ny flyganslutning med Förenta staterna.

Det krävs långvariga insatser på EU-nivå, nationell nivå och regional nivå för att stödja konnektiviteten i de yttersta randområdena. I detta sammanhang är det viktigt att upprätta en sund förteckning över projekt och att optimera det stöd som finns tillgängligt.

4. ÖKAT SAMARBETE MED LÄNDER I OCH BORTOM DE YTTERSTA RANDOMRÅDENAS GRANSKAP

Kommissionens förslag avseende det europeiska territoriella samarbetet 2021–2027 syftar till att **underlätta samarbete mellan de yttersta randområdena och deras grannländer** genom en öronmärkt budget och flexibla regler om samarbete anpassade till instrumentet för extern finansiering. De yttersta randområdena har i detta sammanhang utbytt god praxis för att **underlätta gemensamma projekt** under 2019, och har inrättat gemensamma plattformar som omfattar externa program.

EU inledde förhandlingar med länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet om avtalet efter Cotonouavtalet, med ett förhandlingsmandat som tar hänsyn till behovet av att beakta de yttersta randområdenas farhågor och situation. Detta avtal är viktigt för samarbetet om globala frågor såsom förvaltningen av haven.

Under 2019 blev Guadeloupe medlem i Östkaribiska staters organisation och Saint-Martin begärde observatörsstatus. Franska Guyana påbörjade en studie om de hinder som lokala företag stöter på, medan Martinique och Réunion stödde lokala företags internationalisering och Réunion och Mayotte stödde studerandes rörlighet till tredjeländer. De yttersta randområdena deltog i regionala samarbetsprojekt med sina grannländer om exempelvis transporter, hälsa, blå turism och kompetens. Regionerna i det makaronesiska området stärkte samarbetet med Kap Verde, Mauretanien och Senegal genom projektet Hexagone inom ramen för sitt program för territoriellt samarbete. Under 2018 och 2019 deltog länderna i Västindien, tillsammans med de yttersta randområdena i det området, i ett gemensamt projekt för att testa systemet för tidig tsunamivarning.

En del av de yttersta randområdena upplever omfattande socioekonomiska utmaningar på grund av **migration**. Ett antal särskilda åtgärder genomförs på detta område inom ramen för nationella program som mottar stöd från flera olika EU-fonder. Exempelvis tillhandahölls EU-stöd genom Asyl-, migrations- och integrationsfonden och Fonden för inre säkerhet till hanteringen av asylsökningar i Franska Guyana, till utvecklingen av det europeiska gränsövervakningssystemet i Azorerna och Madeira och till integration av invandrare i samhället och på arbetsmarknaden i Kanarieöarna. Frankrike inrättade specialiserade migrationstjänster i Mayotte. I Madeira användes sammanhållningspolitiska medel för att

stödja projekt för att tillhandahålla hälso- och sjukvård, utbildning, social trygghet och bostäder till medborgare från Venezuela. När det gäller rörlighet med **grannländer** blåste EU nytt liv i förbindelserna med Marocko, vilket också bekräftades av associeringsrådet för EU och Marocko i juni 2019.

Att bygga upp förtroendet i grannländer och ta fram gemensam praxis för resursdelning är av stor vikt om man ska kunna utnyttja de nya möjligheterna till samarbete. Plattformar där intressenter från både Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska utvecklingsfonden deltar skulle kunna stödja detta mål. Partnerskapsavtal avseende rörlighet skulle kunna underlätta den regionala integrationen.

5. SLUTSATSER

Genomförandet av 2017 års meddelande *Ett starkare och förnyat strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden* är på rätt väg. På lite drygt två år har meddelandet redan lett till konkreta positiva resultat för de yttersta randområdena.

Kommissionen har levt upp till sina åtaganden genom att skapa särskilda möjligheter för de yttersta randområdena inom många olika EU-program, genom att på ett konsekvent sätt anpassa EU:s lagstiftning, politik och verktyg till deras behov och intressen samt genom att tillhandahålla skraddarsytt stöd till dessa regioner. Det är viktigt att Europaparlamentet och rådet antar EU-program för perioden 2021–2027 som omfattar skraddarsydd tillgång och särskilda villkor för de yttersta randområdena, såsom har föreslagits av kommissionen.

De yttersta randområdena och de respektive medlemsstaterna har gjort sitt genom att anta regionala och nationella strategier och utveckla konkreta initiativ för att genomföra meddelandet, samt genom att göra sin röst hörd vid utformningen av politiken.

Med beaktande av de framsteg som redan gjorts kräver ett fullständigt genomförande av meddelandet att **insatserna påskyndas och inriktas, på alla nivåer, på centrala områden: insatser mot klimatförändringar, skydd av den biologiska mångfalden, införande av en cirkulär ekonomi och en övergång till förnybar energi**. Investeringar på dessa områden är särskilt viktiga för att trygga hållbar tillväxt i dessa sårbara, avsidens belägna och isolerade EU-regioner. Därför kommer kommissionen att ägna de yttersta randområdenas roll i den gröna given särskild uppmärksamhet och därvid ta hänsyn till deras sårbarheter och tillgångar. Europeiska regionala utvecklingsfonden utgör en viktig källa till finansiering på dessa områden.

Utöver detta behövs ytterligare insatser för att fortsätta arbetet med att utveckla den blå ekonomin och att förbättra konnektiviteten i de yttersta randområdena. Investeringar i kompetens är en viktig del i att stödja sysselsättningskapande och entreprenörskap inom alla sektorer.

Ett starkt partnerskap och nära samarbete mellan EU, de yttersta randområdena och de respektive medlemsstaterna förblir en förutsättning för att dessa avsidens belägna regioners potential ska kunna utvecklas och för att deras omställning till en grön ekonomi som sätter människorna i centrum ska kunna stödjas. Situationen i de olika yttersta randområdena varierar betydligt, men mycket arbete kvarstår innan skillnaderna mellan dessa regioner och det europeiska fastlandet kan överbryggas.

Att inkludera de yttersta randområdena bidrar till byggandet av ett EU för alla **där ingen lämnas utanför**. I sin tur kan de yttersta randområdena, med sina unika tillgångar, bidra stort till **ett grönare, klimatneutralt och hållbart EU**.